P. MILOSLAVOV

Abecedar muzical

ÎN 15 PLANȘE

CASA CENTRALĂ A CREAȚIEI POPULARE

MINISTERUL CULTURII
CASA CENTRALĂ A CREAȚIEI POPULARE

P. MILOSLAVOV
Abecedar muzical în planșe

PLANȘA 1

SCRIEREA DURATEI SUNETELOR

Scrierea sunetelor se face prin note muzicale. Notele, în funcție de durata sunetelor, au diferite forme (valori).
Momentele de tăcere în muzică se arată prin pauze

1. Codița verticală se scrie în sus în partea dreaptă, sau în jos în partea stîngă.
2. Notele situate sub a treia linie a portativului se scriu cu codița în sus, iar cele situate deasupra acestei linii, se scriu cu codița în jos.
3. Cînd se scriu două sau mai multe sunete care se execută în același timp (acorduri) atunci notele pot avea codiță comună.
4. Steguletele ce se adaogă codiței se scriu întotdeauna în partea dreaptă.

5. In cazul unor grupe de note, stegulețele pot fi inlocuite prin liniuțe drepte care leagă notele între ele.

DE EXEMPLU:

IN LOC DE: | SE SCRIE:

PUNCTUL

Punctul, pus în dreapta unei note sau unei pauze, mărește cu o jumătate valoarea notei sau pauzei respective.

$= \frac{3}{2} \left(\frac{6}{4}\right)$ | $= \frac{3}{4}$ | $= \frac{3}{8}$ | $= \frac{3}{16}$

Două puncte puse în dreapta unei note sau unei pauze măresc cu trei sferturi valoarea notei sau pauzei respective.

$= \frac{7}{4}$ | $= \frac{7}{8}$ | $= \frac{7}{16}$

EDITURA CONSILIULUI CENTRAL AL SINDICATELOR

MINISTERUL CULTURII
CASA CENTRALĂ
A CREAȚIEI POPULARE

P. MILOSLAVOV
Abecedar muzical
în planșe

PLANȘA 2

SCRIEREA ÎNĂLȚIMII SUNETELOR

Pentru reprezentarea grafică a înălțimii sunetelor, notele se scriu mai jos sau mai sus, după cum sînt mai grave sau mai acute, pe o serie de cinci linii orizontale și egal distanțate între ele, numită portativ. Sunetele înalte sau joase ce nu pot fi scrise pe portativ, se scriu pe linioare suplimentare deasupra portativului sau dedesubtul lui. Liniile unui portativ se numără de jos în sus; linioarele suplimentare se numără, cele superioare, de la portativ în sus, iar cele inferioare, de la portativ în jos.
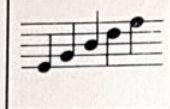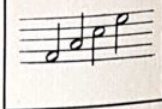
In muzica actuală sînt folosite aproximativ 100 sunete muzicale deosebite. Aceste sunete se repetă în serii de cîte 12 la înălțimi diferite.

Lucrul acesta poate fi foarte ușor observat, dacă ne uităm la clapele unui pian sau acordeon. Vom vedea cum șirul de clape albe și negre se împarte în serii identice de cîte 12 dintre care

7 clape albe și 5 negre.

Clapele albe reprezintă cele 7 sunete principale al căror tablou îl dăm alăturat, iar cele negre reprezintă cele 5 sunete intermediare.

O porțiune din claviatura unui pian cuprinzînd 12 clape

NOTELE SE SCRIU:

DO RE MI FA SOL LA SI
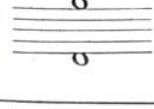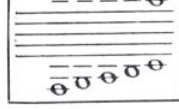
PORTATIVUL ȘI LINIOARELE SUPLIMENTARE

OCTAVELE

Inșiruirea sunetelor de la „DO" pînă la următorul și cel mai apropiat sunet „DO" constituie o octavă. Numărarea sunetelor fiecărei octave se face pînă la sunetul „SI" inclusiv.

Octavele cu începere de la cele mai joase sunete, în ordine suitoare, au următoarele denumiri:

SUBCONTRAOCTAVĂ
CONTRAOCTAVĂ
OCTAVA MARE
OCTAVA MICĂ
1a, 2a, 3a, 4a și a 5a OCTAVĂ

PENTRU DETERMINAREA LOCULUI DE SCRIERE A SUNETELOR DE DIFERITE ÎNĂLȚIMI, LA ÎNCEPUTUL PORTATIVULUI SE SCRIE UN SEMN SPECIAL NUMIT CHEIE

Cheia de „SOL" ne arată că pe linia a doua a portativului se scrie nota „SOL" din prima octavă.

Cheia de „FA" ne arată că pe linia a patra a portativului se scrie nota „FA" din octava mică.

SCRIEREA SUNETELOR PRINCIPALE A DIFERITELOR OCTAVE

SUBCONTRA-OCTAVĂ | CONTRAOCTAVĂ | OCTAVA MARE | OCTAVA MICĂ | PRIMA OCTAVĂ | A DOUA OCTAVĂ | A TREIA OCTAVĂ | A PATRA OCTAVĂ | a 5a OCTAVA

8 8
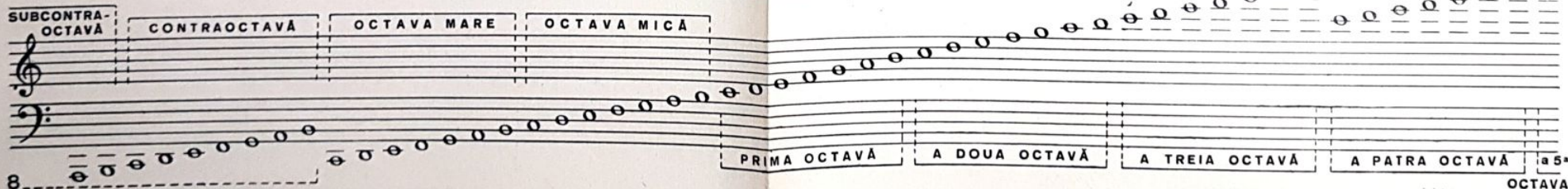
OBSERVAȚIE: Cînd cifra 8 este pusă deasupra unor note, sunetele se execută cu o octavă mai sus decît sînt scrise.
Cînd cifra 8 este pusă dedesubtul unor note, sunetele se execută cu o octavă mai jos decît sînt scrise.

EDITURA CONSILIULUI CENTRAL AL SINDICATELOR

MINISTERUL CULTURII
CASA CENTRALĂ
A CREAȚIEI POPULARE

MASURILE (TACTELE)

Orice compoziție muzicală se împarte în măsuri (tacte). Fiecare măsură începe cu un timp accentuat (tare) și se termină cu un timp neaccentuat (slab). Pe portativ, măsurile se despart una de alta prin linii verticale (bare de măsură). Fiecare măsură se compune dintr-un anumit număr de timpi (bătăi) tari și timpi (bătăi) slabi. Numărul și durata timpilor dintr-o măsură se indică la începutul compoziției muzicale prin cifre scrise pe portativ una sub alta, imediat după cheie și armură. Măsura de la începutul compoziției muzicale din care lipsesc unul sau mai mulți timpi se numește măsură incompletă, anacruză sau auftact.

MĂSURI SIMPLE

Măsurile formate din doi sau trei timpi (bătăi) se numesc simple. Ele au un singur timp (bătaie) tare, la începutul măsurii.

MĂSURI COMPUSE

Măsurile compuse sînt formate din două măsuri simple. Ele au două accente, unul tare și unul slab; Accentul tare cade pe primul timp al primei măsuri simple, iar accentul slab pe primul timp al celei de a doua măsuri simple.

MASURI MIXTE

Măsurile mixte sînt alcătuite din unirea măsurilor de doi și trei timpi. Măsurile de cinci timpi pot avea două aspecte:

EDITURA CONSILIULUI CENTRAL AL SINDICATELOR

MINISTERUL CULTURII
CASA CENTRALĂ
A CREAȚIEI POPULARE

P. MILOSLAVOV
Abecedar muzical
în planșe

PLANȘA 4

RITMUL ȘI METRICA

Combinarea diferitelor valori de note în cadrul unei compoziții muzicale se numește ritm muzical.
Înlănțuirea alternativă a timpilor accentuați și neaccentuați dintr-o măsură se numește metrică muzicală.

EXERCIȚII DE RITM ȘI METRICĂ

Descifrați, bateți măsura și cîntați

GRUPAREA NOTELOR

În piesele instrumentale, notele se grupează după timpii măsurilor.
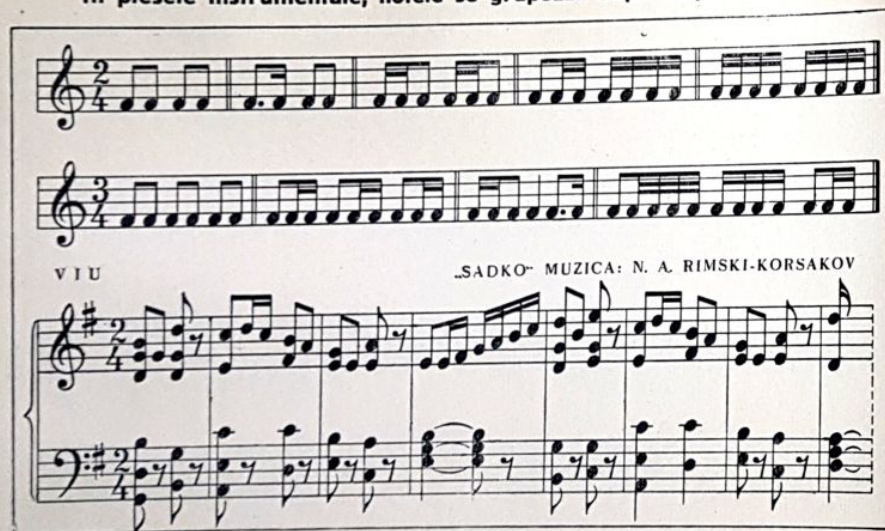
În piesele vocale, notele se grupează după silabele textului.

SINCOPA

Se numește sincopă schimbarea accentului de pe timpul tare pe cel slab.

EDITURA CONSILIULUI CENTRAL AL SINDICATELOR

MINISTERUL CULTURII
CASA CENTRALĂ
A CREAȚIEI POPULARE

P. MILOSLAVOV
Abecedar muzical în planșe

TON ŞI SEMITON

Cele şapte sunete corespunzătoare celor 7 note principale, în înlănțuirea lor prin trepte alăturate (DO - RE - MI - FA - SOL - LA - SI), sînt separate între ele prin două feluri de distanțe: Tonuri şi Semitonuri.

Pe claviatura pianului şi acordeonului, semitonurile se găsesc între o clapă albă şi una neagră alăturate sau între două clape albe alăturate ce nu sînt separate prin clapă neagră. La instrumentele de corzi ciupite, (Mandolină, Balalaică etc.) semitonurile se găsesc între două bare metalice alăturate. Tonul este egal cu două semitonuri.

TONURILE ŞI SEMITONURILE ÎN GAMA DO MAJOR

SEMITON
ÎNTRE SUNETELE
MI – FA

SEMITON
ÎNTRE SUNETELE
SI – DO

SEMNELE DE ALTERAȚIE (ACCIDENȚII) PENTRU RIDICAREA SAU COBORÎREA SUNETULUI CU UN SEMITON

1. Semnele de alterație puse la cheie poartă denumirea de armură.
2. Semnul de alterație pus înaintea unei note se numeşte accident.

ARMURA

Semnele de alterație ale armurii ridică sau coboară sunetele corespunzătoare în toate octavele, pînă la desființarea lor prin becari.
Semnele de alterație care constituie armura se scriu la cheie în ordinea următoare:

DIEZI

FA DO SOL RE LA MI SI
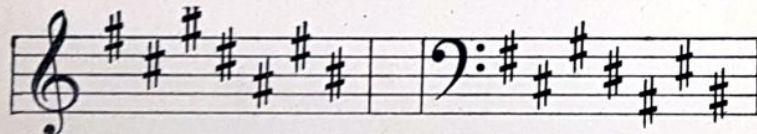
BEMOLI

SI MI LA RE SOL DO FA
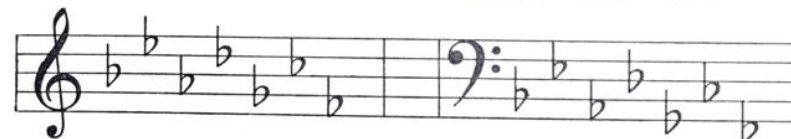
GAMA CROMATICĂ

Gama cromatică este succesiunea din semiton în semiton a celor douăsprezece sunete din cuprinsul unei octave.
Exemplu: Gama cromatică „Do major"

În ordinea suitoare

În ordinea coborîtoare

EDITURA CONSILIULUI CENTRAL AL SINDICATELOR

MINISTERUL CULTURII
CASA CENTRALĂ
A CREAȚIEI POPULARE

P. MILOSLAVOV
Abecedar muzical
în planșe

PLANȘA 6
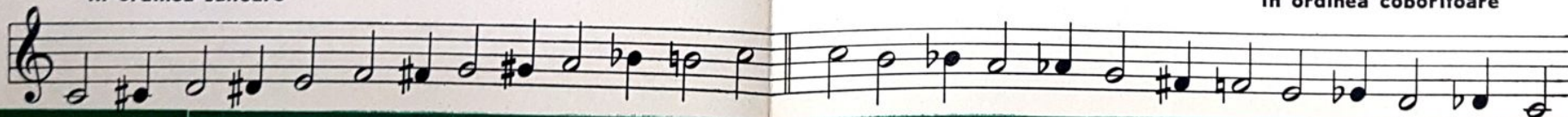
INTERVALELE

Distanța între două sunete din punct de vedere al înălțimii lor se numește interval.
Intervalele se măsoară prin numărul treptelor (sunetelor) și numărul tonurilor și semitonurilor.

După numărul treptelor, intervalele se numesc:
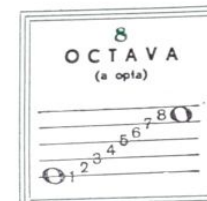
După numărul tonurilor și semitonurilor, intervalele se împart în:
PERFECTE, MARI, MICI, MĂRITE ȘI MICȘORATE.

Exemple de determinarea intervalului.
Numele intervalului se determină prin numărul treptelor conținute.

ÎNTREBARE:
CE FEL DE INTERVAL ESTE?

→ TREAPTA A CINCEA
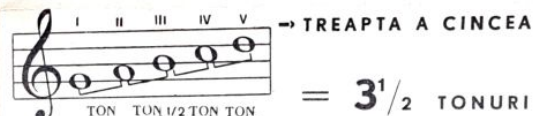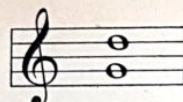
= $3\frac{1}{2}$ TONURI

RĂSPUNS:
CVINTĂ PERFECTĂ

Felul intervalului se determină prin numărul tonurilor și semitonurilor:

INTERVALELE ȘI RĂSTURNAREA LOR

Răsturnarea unui interval constă în trecerea notei inferioare la octava superioară sau invers (a notei superioare la octava inferioară).
Prin răsturnare intervalele perfecte rămîn tot perfecte, cele mari devin mici și invers, iar cele mărite devin micșorate și invers.

*) Aceste intervale se găsesc numai în gamele cromatice.

EDITURA CONSILIULUI CENTRAL AL SINDICATELOR

MINISTERUL CULTURII
CASA CENTRALĂ
A CREAȚIEI POPULARE

P. MILOSLAVOV
Abecedar muzical
în planșe

PLANȘA 7

TONALITATEA

Gîndirea muzicală se exprimă prin combinarea sunetelor muzicale.
Unele sunete apar ca de sine stătătoare (au stabilitate). Altele, fără stabilitate, cer continuarea melodiei.
Sistemul de unire a sunetelor de diferite înălțimi, cu și fără stabilitate, se numește, în cadrul creației muzicale, tonalitate.

MAJORĂ ȘI MINORĂ

Sunetul care are cea mai mare stabilitate din cadrul unei tonalități se numește tonică.
Acesta, împreună cu sunetele de pe treapta a 3-a și a 5-a, formează acordul de tonică, care determină și caracterul major sau minor al tonalității.

GAMA

Sunetele tonalității, așezate în ordinea înălțimii de la tonică pînă la repetarea ei prin octavă, formează gama.
Sunetele gamei se numesc trepte. Numerotarea treptelor se face în ordine suitoare, începînd de la primul sunet-tonica.

ORDINEA TREPTELOR

DO MAJOR

DENUMIREA TREPTELOR

CONSTRUCȚIA GAMEI MAJORE ÎN ORDINE SUITOARE

1 TON 1 TON $\frac{1}{2}$ TON 1 TON 1 TON 1 TON $\frac{1}{2}$ TON

ATRACȚIA SUNETELOR STABILE ȘI NESTABILE ÎN TONALITATEA MAJORĂ ȘI ÎN CEA MINORĂ

Tendința sunetelor nestabile de a se sprijini, în construcția liniei melodice, pe cele stabile se numește atracție.
Această atracție, efectuată prin intervalul de secundă mare sau mică, se numește rezolvare sau dezlegare.

De exemplu în: DO MAJOR

De exemplu în: LA MINOR

EDITURA CONSILIULUI CENTRAL AL SINDICATELOR

MINISTERUL CULTURII
CASA CENTRALĂ
A CREAȚIEI POPULARE

P. MILOSLAVOV
Abecedar muzical
în planșe

ACORDURILE

PLANȘA 8
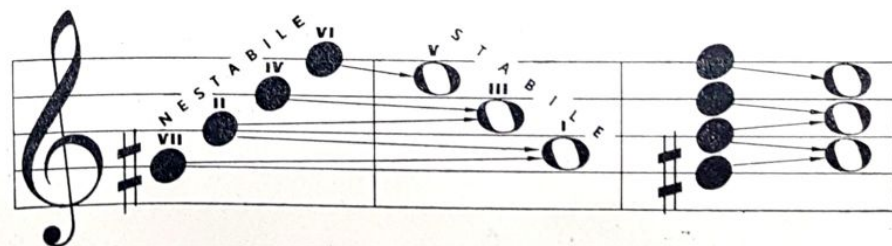
Acord se numește suprapunerea de trei sau mai multe sunete. Armonie se numește știința înlănțuirii acordurilor.

ACORDUL ȘI RĂSTURNĂRILE LUI

CU FUNDAMENTALA ÎN BAS — CU TERȚA ÎN BAS — CU CVINTA ÎN BAS

ACORDUL

ÎN CAZUL SCRIERII NOTELOR PENTRU ACORDEON, ACORDUL MAJOR SE ÎNSEAMNĂ CU LITERA „M", IAR ACORDUL MINOR CU LITERA „m"

ACORDURILE DE PE TREPTELE GAMEI:

DIFERITELE POZIȚII ALE ACORDURILOR PENTRU COR MIXT

ACORDURILE POT FI ARANJATE ÎN POZIȚIA STRÎNSĂ SAU LARGĂ A VOCILOR

POZIȚIA STRÎNSĂ — POZIȚIA LARGĂ

ACORDUL POATE FI ARANJAT ÎN POZIȚIA DE OCTAVĂ, TERȚĂ SAU CVINTĂ, (SOPRANUL FAȚĂ DE BAS)

POZIȚIA DE OCTAVĂ — POZIȚIA DE TERȚĂ — POZIȚIA DE CVINTĂ

FIGURAȚIA ARMONICĂ

(executarea sunetelor acordului sub formă de arpegiu)

ș. a. m. d.

ACORDURILE DE SEPTIMĂ

Acordul de septimă este format din suprapunerea a 4 sunete aranjate la intervale de terță.
Acordul de septimă construit pe treapta a V-a (dominantă) a gamei majore sau minore armonice se numește acord de septimă de dominantă.

ACORDUL DE SEPTIMĂ ȘI RĂSTURNĂRILE LUI

CU FUNDAMENTALA ÎN BAS — CU TERȚA ÎN BAS — CU CVINTA ÎN BAS — CU SEPTIMA ÎN BAS

Fa major

ACORDUL DE SEPTIMĂ DE DOMINANTĂ CU RĂSTURNĂRILE ȘI REZOLVAREA LUI PE ACORDUL DE TONICĂ

Do major — La minor

EDITURA CONSILIULUI CENTRAL AL SINDICATELOR

MINISTERUL CULTURII
CASA CENTRALĂ
A CREAȚIEI POPULARE

P. MILOSLAVOV
Abecedar muzical
în planșe

TONALITĂȚI MAJORE

Tonalitățile majore sau minore pot fi construite pornind de la oricare sunet.
Sunetul de la care se pornește și caracterul major sau minor determină denumirea tonalității,
ex. si ♭ major, fa major ș. a. m. d. Tonalitățile pot fi cu diezi sau bemoli, după cum indică armura respectivă.
O melodie poate fi scrisă și cîntată în mai multe tonalități.
ex: Fragment din „Cîntecul patriei" de I. Dunaevski notat în diferite tonalități:

EDITURA CONSILIULUI CENTRAL AL SINDICATELOR

MINISTERUL CULTURII
CASA CENTRALA
A CREAȚIEI POPULARE

P. MILOSLAVOV
Abecedar muzical
în planșe

PLANȘA 10
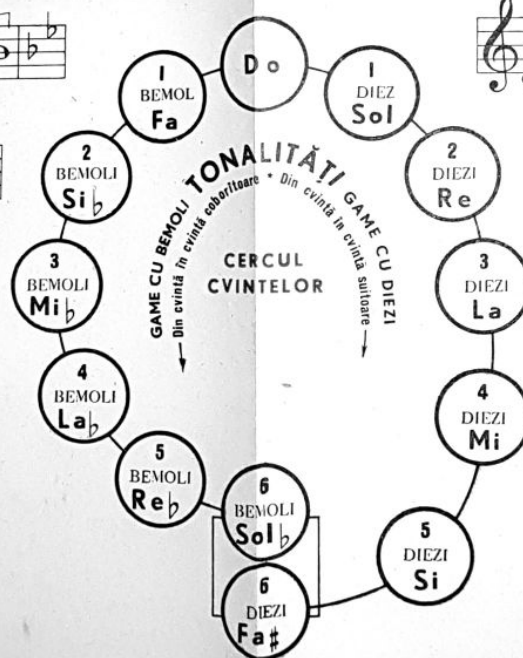
TONALITĂȚI MINORE

GAMELE MINORE NATURALE

Gama formată pornind de la treapta a VI-a a oricărei game majore și care folosește aceleași sunete ca și gama majoră se numește gamă minoră naturală.
Asemenea game – una majoră și alta minoră, dar făcute din aceleași sunete – se numesc game relative. Ele au aceeași armură.

TABLOUL TONALITĂȚILOR MINORE

La minor

Re minor – 1 bemol

Sol minor – 2 bemoli

Do minor – 3 bemoli

Fa minor – 4 bemoli

Si♭ minor – 5 bemoli

Mi♭ minor – 6 bemoli

La minor

Mi minor – 1 diez

Si minor – 2 diezi

Fa♯ minor – 3 diezi

Do♯ minor – 4 diezi

Sol♯ minor – 5 diezi

Re♯ minor – 6 diezi

TONALITĂȚI

GAME CU BEMOLI – Din cvintă în cvintă coborîtoare •
Din cvintă în cvintă suitoare – GAME CU DIEZI

CERCUL CVINTELOR

La 0 · Re 1 · Sol 2 · Do 3 · Fa 4 · Si♭ 5 · Mi♭ 6 · Mi 1 · Si 2 · Fa♯ 3 · Do♯ 4 · Sol♯ 5 · Re♯ 6

EDITURA CONSILIULUI CENTRAL AL SINDICATELOR

MINISTERUL CULTURII
CASA CENTRALĂ
A CREAȚIEI POPULARE

TONALITĂȚI MINORE

(continuare din planșa 10)

GAMELE MINORE ARMONICE ȘI MELODICE

În gama minoră armonică, atît în suire cît și în coborîre, treapta a șaptea se ridică cu un semiton.
În gama minoră melodică în suire, treapta a șasea și a șaptea se ridică cu un semiton iar în coborîre se desființează accidenții suitori de pe treptele VI și VII, gama devenind minoră naturală.

GAMA LA MINOR ARMONIC

GAMA LA MINOR MELODIC
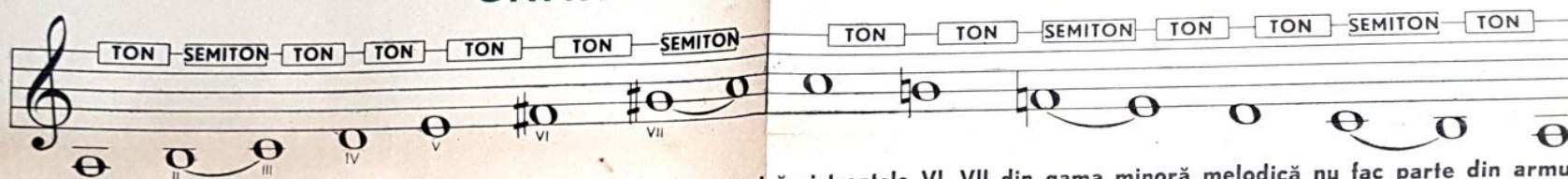
Observațiune: Accidenții de pe treapta a VII-a din gama minoră armonică și treptele VI, VII din gama minoră melodică nu fac parte din armură.

GAME MINORE

EDITURA CONSILIULUI CENTRAL AL SINDICATELOR

MINISTERUL CULTURII
CASA CENTRALĂ
A CREAȚIEI POPULARE

TEMPO-UL (MIȘCAREA) ȘI NUANȚELE

SE NUMEȘTE „TEMPO" GRADUL DE IUȚEALĂ CU CARE SE EXECUTĂ O PIESĂ MUZICALĂ

INDICAȚIUNI PRIVIND TEMPO-UL (MIȘCAREA)

MIȘCĂRI RARE:

LARG - FOARTE RAR - (Largo)
RAR - (Lento)
GRAV - RAR ȘI GRAV - (Grave)
DESTUL DE RAR - (Adagio)

TEMPO-URI MODERATE

LINIȘTIT - POTRIVIT SPRE RAR - (Andante)
POTRIVIT - (Moderato)

TEMPO-URI REPEZI

REPEDE - (Allegro)
VIU - (Vivo)
FOARTE REPEDE - (Presto)

N. B. De multe ori, indicațiunile privind tempo-ul arată și caracterul de executare (interpretare).

METRONOMUL — este un instrument pentru determinarea tempo-ului (mișcării). Acul metronomului poate indica orice bătaie în cursul unui minut. Indicațiunile scrise, ca de exemplu: M♩=100, înseamnă că la 100 de bătăi pe minut, fiecare pendulare a acului trebuie să corespundă cu fiecare pătrime a măsurii.

INDICAȚIUNI PRIVIND CARACTERUL DE EXECUȚIE (INTERPRETARE)

STACCATO — (PUNCTUL PUS DEASUPRA SAU SUB NOTĂ), indică o execuție în care valorile de note se reduc la jumătate.

LEGATO — Linia curbă pusă deasupra sau dedesubtul notelor, indică o execuție (interpretare) legată. De exemplu: începutul cîntecului „Trec corăbii peste Volga" prelucrare de A. Novicov.

PATRIA MEA

Muzica: A. NOVICOV

MĂREȚ, IMPUNĂTOR, LARG

ÎNSEMNAREA GRAFICĂ A DIFERITELOR NUANȚE PRIVIND EXECUȚIA (INTERPRETAREA)

FOARTE ÎNCET	ÎNCET	DESTUL DE ÎNCET	POTRIVIT DE TARE	TARE	FOARTE TARE	DIN CE ÎN CE MAI PUTERNIC (CRESCÎND)	DIN CE ÎN CE MAI ÎNCET (DESCRESCÎND)	ACCENTUAT ȘI RETRAS
pp	*p*	*mp*	*mf*	*f*	*ff*	<	>	*sfz*
Pianissimo	Piano	Mezzo piano	Mezzo forte	Forte	Fortissimo	Crescendo	Decrescendo	Sforzando

GRĂBIND	ÎNCETININD	REȚINUT	A SE EXECUTA ÎN TEMPO-UL INIȚIAL
Accellerando	Ritardando	Ritenuto	A tempo sau Tempo I (Primul)

EDITURA CONSILIULUI CENTRAL AL SINDICATELOR

MINISTERUL CULTURII
CASA CENTRALĂ
A CREAȚIEI POPULARE

P. MILOSLAVOV
Abecedar muzical
în planșe

SEMNELE DE PRESCURTARE ÎN SCRIEREA MUZICALĂ

SEMNE DE REPETIȚIE

Semnul de repetare a întregii piese muzicale sau numai a unei părți din ea se numește semn de repetiție.
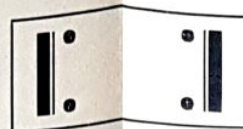
Părțile piesei muzicale cuprinse între semnele de repetiție se repetă cîteodată. Repetiția se indică prin semnul 𝄋 (dela semn).

VOLTA

În cazul cînd ultima parte a fragmentului ce se repetă, se schimbă, atunci deasupra acestei părți se pune semnul 1 (volta I), iar partea modificată se adaugă după semnul de repetiție, purtînd deasupra semnul 2 (volta II).

Exemplu: „ÎNFLOREȘTE, PĂMÎNT COLHOZNIC". Muzica: S. TULICOV, Text: L. OȘANIN.

SCRIEREA PRESCURTATĂ A NOTELOR, A GRUPELOR DE NOTE ȘI A PAUZELOR CE SE REPETĂ

TREMOLO

ARPEGIAT

ORNAMENTE

Ornamentele (înflorituri) melodice se indică prin semne speciale

APOGIATURA

De obicei se execută luînd din durata notei anterioare

TRILUL

GRUPETO

MORDENT

EDITURA CONSILIULUI CENTRAL AL SINDICATELOR

MINISTERUL CULTURII
CASA CENTRALĂ
A CREAȚIEI POPULARE

MODURILE DE SCRIERE A COMPOZIŢIILOR (CREAŢIILOR) MUZICALE

Notele armoniei se scriu unele sub altele pe unul sau mai multe portative

A. SCRIEREA PE UN SINGUR PORTATIV

PATRIA MEA

B. SCRIEREA PE DOUĂ PORTATIVE

LA FÎNTÎNA DUPĂ DEAL

C. SCRIEREA CÎNTECULUI CU ACOMPANIAMENT DE PIAN

CÎNTEC DE LEAGĂN

PARTITURA

Compoziţia muzicală pentru mai multe voci sau instrumente se scrie în formă de partitură

PARTITURA CORALĂ

Cor din opera „SADCO"

ÎN JOS PE RÎU

AH, SUB MĂR!

PARTITURA DE ORCHESTRĂ

(PENTRU INSTRUMENTE POPULARE)

BÎLINA

EDITURA CONSILIULUI CENTRAL AL SINDICATELOR

MINISTERUL CULTURII
CASA CENTRALĂ
A CREAȚIEI POPULARE

CLAVIATURA PIANULUI

CLAVIATURA DIN DREAPTA A BAIANULUI
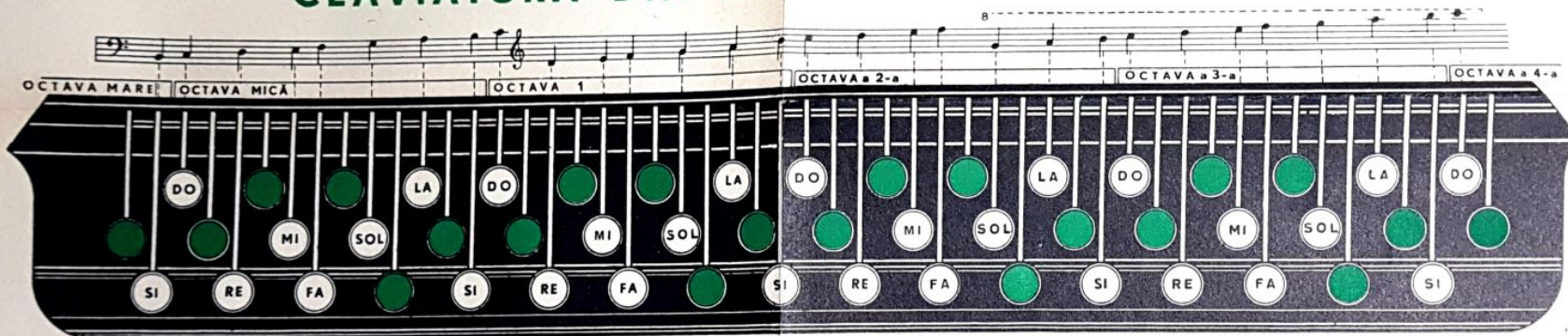
BALALAICA
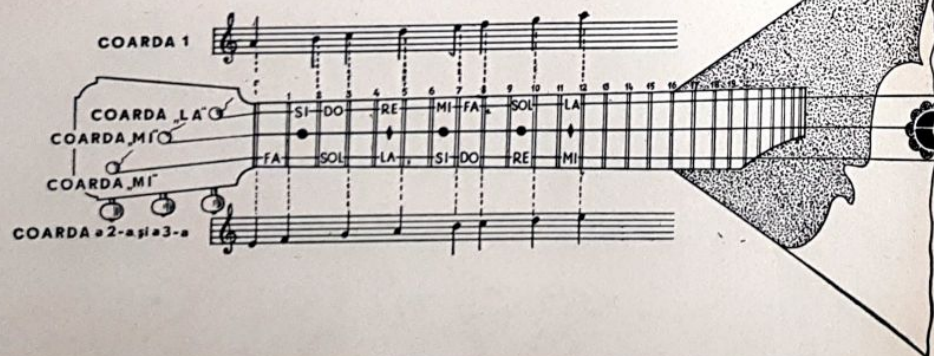
DOMRA CU PATRU COARDE ȘI MANDOLINA

EDITURA CONSILIULUI CENTRAL AL SINDICATELOR